

Opinie - Extreem rechts marcheert door multicultureel Europa in crisis (19.4.12)

Terwijl alle camera's gericht zijn op de zogenaamde "lone wolf", de moorddadige kruisvaarder Anders Breivik, die de multiculturele sociaaldemocratische Noorse droom op 22 juli 2011 aan flarden schoot op het eiland Utoya, is het belangrijker om te kijken welke structurele omwentelingen binnen Europa vandaag aan de gang zijn die zich verbergen achter de rug van Breivik.

Achter de rug van Breivik doemt Wilders op en natuurlijk ook bij ons nog steeds het Vlaams Belang, die zich hullen in een nieuw sociaalliberalisme maar intussen toch de aloude haat zaaien via een opgericht "meldpunt voor illegaliteit". Ook in Frankrijk bij de debatten voor de aanstaande presidentsverkiezingen, verhardt de anti-immigrantentoon, waarbij Sarkozy de extreemrechtse Marine Le Pen langs rechts probeert te passeren. Het is vooral electoraal opportunisme, maar toch deinend op nieuwe golven van nationaal en etnisch populisme op zoek naar nieuwe zondebokken die de mislukkingen van het economisch neoliberalisme moeten maskeren. Extreemrechts is binnen de Europese Unie duidelijk terug aan een opmars bezig. Het gedachtegoed vindt meer en meer weerklank bij een toenemende groep mannen jonger dan 30 jaar. Dat blijkt uit een onderzoek van de Britse denktank Demos in hun nieuwste rapport "The new face of digital populism" (Het nieuwe gezicht van het digitale populisme).

Terwijl talrijke Europese landen zich focussen op hun economie en dan vooral de gevolgen van de bankencrisis en een schuldencrisis en zware beproevingen eisen van hun burgers, waardoor nog meer gewone mensen zich afkeren van overheden en politieke partijen, kondigt een andere vertrouwenscrisis zich aan. In heel Europa voelt de jeugd zich in de steek gelaten door de traditionele partijen", aldus Jamie Bartlett, de schrijver van het Demos-rapport. Volgens het rapport omarmen zij in steeds toenemende mate het radicaal-etnisch discours en de anti-migratie politiek van de extreme rechterzijde van het politiek spectrum.

De studie baseert zich op een enquête via de sociaalnetwerksite Facebook die werd afgenomen bij meer dan 10.000 sympathisanten van 14 extreemrechtse groeperingen en politieke partijen in elf Europese landen - België, Nederland, Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Duitsland, Denemarken, Zweden, Noorwegen, Finland en Groot Brittannië - eigenlijk het oude West Europa. Voor België past het Vlaams Belang in het rijtje van dergelijke extreemrechtse groepen. Dit is een duidelijk en statistisch relevant geheel, maar slechts een fractie van de 450.000 sympathisanten die Demos op die manier kon taxeren. Ook in Griekenland, Portugal en Spanje, landen in het vizier van de speculatieve financiële markten, met stijgende armoede, torenhoge werkloosheid en huisuitzettingen, profiteert het extreemrechtse populisme van een stijgende aanhang, maar het zijn ook landen met een traditionele strijdbare linkse basis.

En dat is net één van de krachten van extreem-rechts vandaag de dag. Via sociale websites zoals Facebook, slagen zij er in de ideeën te verspreiden én zien de jongelui die zich tot dat soort ideeën wenden dat ze niet alleen zijn dat ze geen uitzondering zijn zoals vaak gesteld wordt: zij hebben 450.000 "friends".

Europese islamofobie groeit, vooral onder jongeren

En door al die vrienden wordt het islamisme volgens Demos als een bedreiging opgevat en dat is dan ook de verenigende factor geworden in de plaats van het antisemitisme van het begin van de 20e eeuw. Volgens het rapport komen de radicaalnationalistische sentimenten vooral onder jonge mannen voor. Bij hen is angst voor de Islam en immigratie de meest belangrijke reden om deel te nemen in een radicale groepering. Zelfs economische dreiging scoorde lager. Volgens extreemrechts expert Matthew Goodwin wordt de Islam door velen onverenigbaar genoemd met westerse waarden. Hier wordt op ingespeeld door de radicale partijen. De radicale partijen maken de achterban wijs dat de afkeer van moslims en immigranten niet gelijk staat aan racisme, omdat het gaat om verdediging van de eigen cultuur, aldus Goodwin in the Guardian.

Daarnaast worden door de schare - vooral jonge, mannelijke volgelingen van de extreemrechtse

lijn - ook de effecten van de globalisering die de rechten van de arbeiders vernietigen op de korrel genomen en is het vertrouwen in de regering, de Europese instellingen en het gerechtelijk systeem volkomen zoek. Terwijl de vorige piek van het extreme gedachtengoed op het einde van de 20ste en begin 21ste eeuw vooral de problematiek was van een oudere bevolking die het "vreemde" vreesde, is het nu vooral de jeugd die radicaal rechts stemt en denkt.

"In hun ogen hebben de voornaamste politieke partijen het contact met de realiteit verloren en zijn ze niet in staat om de dagelijkse problemen aan te pakken". stelt de studie. Met andere woorden: er is een generatie jongeren die zich afwendt van de Europese instellingen.

Te midden een financiële crisis en besparingen die afgewenteld worden op de gewone werknemers en terugschroeven van openbare dienstverlening, een arrogante klasse van rijken en superrijken die zich brutaal afkeert van de sociale gemeenschap, grote delen van de politieke klassen die de rijken geen strobreed in de weg durven leggen en decennia de neoliberale globalisering en deregulering hebben verdedigd, gekoppeld aan een enorme jeugdwerkloosheid in Europa, hebben inderdaad extreemrechtse populistten met simpele oplossingen voor complexe sociaal-economische problemen de wind in de zeilen bij een intussen gedepolitiseerde generatie jongeren.

Een linkse politiek waarbij de overheid voor werkgelegenheid zorgt en de publieke diensten verdedigt via fiscale herverdeling en meer investeert in onderwijs en cultuur waardoor ook alle bewoners van de huidige grootstedelijke ghetto's en banlieues een toekomst hebben is het enige wapen om deze opmars te stoppen, gekoppeld aan Europese harmonisering van minimumlonen, sociale bescherming en vennootschapsbelastingen. De multiculturele samenleving is geen paradijs maar een Europese verzorgingsstaat voor iedereen. De huidige ontmantelingspolitiek van de Europese verzorgingsstaten met een hang naar het "Duitse sociale model" waarbij flexibiliteit, lage lonen en onzekerheid de boventoon voeren, zijn een zegen voor het stijgende nationaal populisme.

Voor geïnteresseerden in het volledige Demos rapport:
<http://www.demos.co.uk/publications/thenewfaceofdigitalpopulism>

Democratie 2000 heeft vanaf nu een website waarop teksten over democratie en extreem-rechts, racisme en politiek (racistisch) populisme worden samengebracht. Je vindt er tevens een politieke analyse over de opmars van extreem-rechts en nationaal populisme in tijden van neoliberale globalisering en de crisis van het Europees sociaal model.

Ook de informatie over de verschillende wandelingen van Demo 2000, de prijs voor de Democratie en de prijs Jaap Kruithof en de Gentse Feestendebatten wordt verzameld op deze site.

Neem intussen eens een bezoekje:

<http://democratie2000.weebly.com/>

Eric Goeman, voorzitter Democratie 2000, april 2012